

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

2012/2289(INI)

27.3.2013

ARVAMUS

Esitaja: naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

Saaja: arengukomisjon

Aastatuhande arengueesmärgid ja 2015. aasta järgse raamistiku
kindlaksmääramine
(2012/2289(INI))

Arvamuse koostaja: Anne Delvaux

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon palub vastutaval arengukomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- võttes arvesse 8. septembril 2000. aastal vastu võetud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni aastatuhande deklaratsiooni,
- võttes arvesse ÜRO Arenguprogrammi 2010. aasta jaanuaris avaldatud aruannet „Poolal teel aastatuhande eesmärkide suunas – aastatuhande eesmärkide saavutamine” (Beyond the Midpoint - achieving the Millennium Development Goals),
- võttes arvesse ÜRO Arenguprogrammi 2010. aasta inimarengu aruannet „Rahvaste tõeline rikkus – rajad inimarenguni”,
- võttes arvesse 18. septembri 1979. aasta ÜRO konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta,
- võttes arvesse 1995. aasta septembris Pekingis toimunud neljandat ülemaailmset naisteteemalist konverentsi, Pekingis vastu võetud deklaratsiooni ja tegevusprogrammi ning nendest tulenevaid lõppdokumente, mis võeti vastu 9. juunil 2000, 11. märtsil 2005 ja 2. märtsil 2010 ehk vastavalt ÜRO erakorralistel istungjärgudel Peking +5, Peking +10 ja Peking +15, kus käsitleti edasisi meetmeid ja algatusi Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi rakendamiseks ning milles liikmesriigid võtsid kohustuseks võtta meetmeid naiste ja meeste võrdõiguslikkuse edendamiseks 12 valdkonnas,
- võttes arvesse ÜRO aruannet Gender Chart 2012, milles antakse aastatuhande kaheksale arengueesmärgile hinnang soolise võrdõiguslikkuse arengu aspektist,
- võttes arvesse komisjoni 21. aprilli 2010. aasta teatist Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kaheteistkümnest punktist koosnev ELi tegevuskava aastatuhande arengueesmärkide toetuseks” (COM (2010)0159 lõplik),
- võttes arvesse komisjoni 8. märtsi 2010. aasta töödokumenti, milles käsitletakse ELi tegevuskava soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise kohta arengukoostöös aastateks 2010–2015 (SEC (2010) 265), ning nõukogu 14. juuni 2010. aasta järeldusi aastatuhande arengueesmärkide kohta, milles kinnitatakse kõnealune ELi tegevuskava,
- võttes arvesse oma 15. juuni 2010. aasta resolutsiooni edusammude kohta aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks lähtuvalt vahekokkuvõttest ÜRO 2010. aasta septembri kõrgetasemelise kohtumise ettevalmistamisel¹,
- võttes arvesse tegevusprogrammi rakendamist, mis võeti vastu 1994. aastal Kairos toimunud elanikkonna ja arengu rahvusvahelisel konverentsil (ICPD), kus üleilmne

¹ ELT C 236 E, 12.8.2011, lk 48.

kogukond tunnistab ja kinnitab, et seksuaal- ja reproduktiivtervise ning soojätkamisõigused on jätkusuutliku arengu jaoks põhjaneva tähtsusega,

- A. arvestades, et enamikku aastatuhande arengueesmärkide sihtidest ja eelkõige sihte, mis puudutavad vaesuse vähendamist, laste haridust ja emade suremuse vähendamist, on raske saavutada, kui nende saavutamise strateegiatel ei keskenduta ka perekonnale;
 - B. arvestades, et kaks aastatuhande arengueesmärki on seotud konkreetsete naistega: soolise võrdõiguslikkuse edendamine ja naiste mõjuvõimu suurendamine (kolmas eesmärk) ja emade tervisliku olukorra parandamine (viies eesmärk); arvestades, et veel kolm eesmärki aitavad otseselt kaasa naiste ja tütarlaste elutingimuste parandamisele: üldise alghariduse kõigile kättesaadavaks muutmine (teine eesmärk), laste suremuse vähendamine (neljas eesmärk) ja HIV/AIDSi, malaaria jt haigustega võitlemine (kuues eesmärk);
 - C. arvestades, et kaks aastat enne 2015. aastat, mis on aastatuhande arengueesmärkide saavutamise tähtaeg, on naised igal pool maailmas ikka veel vaesemad kui mehed; arvestades, et kuigi algkoolis käib üha rohkem tütarlapsi, valitseb keskkooli tasandil ikka veel märkimisväärne sooline ebavõrdsus; arvestades, et kuigi 20% parlamendiliikmetest maailmas on naised, kulub praeguse arengutempo juures võrdse esindatuse saavutamiseks üle 40 aasta;
 - D. arvestades, et erinevad uuringud näitavad, et kui naised on haritud, saavad teenida ja kontrollida oma tulusid, tuleneb sellest mitmeid positiivseid tagajärgi: emade ja laste suremus väheneb, naiste ja laste tervishoid ja toitumine paraneb, põllumajanduslik tootlikkus suureneb, kliimamuutust on võimalik leevendada, rahvastiku kasv aeglustub, majandus kasvab ning vaesustsüklid katkevad;
1. nõuab ÜRO-lt tungivalt kiiremat edasiminekut arengueesmärkide edendamises ning naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse suuremat tähtsustamist, mida kajastaks mitme konkreetse ühiselt kokku lepitud eesmärgi lisamine 2015. aasta järgsete aastatuhande arengueesmärkide raamistikku ning nende aspektide valdkonnaülesuse rõhutamine arengukoostööprogrammides;
 2. avaldab kahetsust, et praegune aastatuhande arengueesmärkide raamistik ei ole suutnud tõhusalt tegeleda sisuliste põhjustega, millest saavad alguse sooline ebavõrdsus ning mitmekordsed ja omavahel ristuvad diskrimineerimise vormid, mida kogevad naised ja tüdrukud üle kogu maailma; tunnistab, et naistel peaks olema keskne roll pärast 2015. aastat kehtima hakkava raamistiku väljatöötamises ning samuti selle raamistiku rakendamises, järelevalves ja hindamises; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles rõhutama vajadust mõista, et naiste ja meeste vaheline võrdõiguslikkus on omaette eesmärk, mis on ülejäänud arengueesmärkide saavutamise eeltingimus;
 3. rõhutab, et perekonnakeskne poliitika, mis toetab tööl käivaid lapsevanemaid, on osutunud väärtuslikuks ja tõhusaks paljudes sotsiaalse arengu valdkondades, ning et isegi aastatuhande arengueesmärkide saavutamine sõltub sellest, kui hästi need saavad sellele kaasa aidata;
 4. nõuab tungivalt, et ÜRO kaaluks perekonda puudutavaid aspekte, mis on sätestatud viimastel aastakümnetel toimunud ja tulevastel aastatel toimuvate ÜRO tähtsamate

konverentside ja tippkohtumiste lõppdokumentides, kuna nendes antakse raamistik rahvusvaheliselt kokkulepitud arengueesmärkide, sealhulgas aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks, ning suunatakse rahvusvahelisi jõupingutusi nende jõudmiseks;

5. nõuab tungivalt, et 2015. aasta järgsete aastatuhande arengueesmärkide hindamisel lähtuks ÜRO alati ÜRO Arenguprogrammi 2010. aasta inimarengu aruandes esitatud soolise ebavõrdsuse indeksist, mis kajastab soolise võrdõiguslikkuse olukorda konkreetses riigis kõige näitlikumalt ja ülevaatlikumalt, ning jätkaks nii kvantitatiivset kui ka kvalitatiivset lähenemisviisi silmas pidades; juhib tähelepanu asjaolule, et ÜRO peab lähemalt uurima põhjuseid, miks edasimineku emade tervise parandamise vallas on olnud võrreldes teiste aastatuhande arengueesmärkidega suhteliselt aeglane, ning, et tuleviku eesmärkide sihid ja näitajad peavad kajastama tõepäraselt tõkkeid, millega naised ja tüdrukud kokku puutuvad (nt juurdepääs haridusele, mis ulatub kaugemale kooli registreerumisest) ja need tuleb sugude kaupa eristada, et teatud osa elanikkonnast ei jääks kõrvale;
6. nõuab, et 2015. aasta järgsete aastatuhande arengueesmärkide raamistikuga seataks naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse küsimustes edasipüüdlilikud sihid, mis on seotud naiste mõjuvõimu ja heaoluga, täieliku ja võrdse otsustusprotsessis osalemise õigusega nii poliitika-, majandus-, sotsiaal- ja keskkonnavaldkonnas, naistele suunatud vägivalla vastase võitlusega, juurdepääsuga kvaliteetsele haridusele (põhi-, kesk- ja kõrgkooli tasandil) ja kvaliteetkoolitusele, üldise tervishoiu edendamisega tervishoiusüsteemide kaudu, mis on avalikud ja kasutamise kohas tasuta, samuti mikrokrediidi võimalustele, et võidelda vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega, juurdepääsuga tõhusale ja kvaliteetsele tervishoiule, üldise juurdepääsuga seksuaal- ja reproduktiivtervishoiule ja nendega seotud õigustele ning nende parandamisega, tööhõive kvaliteedi ja stabiilsusega, võrdse tasustamisega, karjäärivõimalustega, naiste esindatusega poliitika ja majanduse valdkonnas ning omandi- ja pärimisõigusega;
7. kutsub komisjoni ja ÜROd üles tagama, et 2015. aasta järgne aastatuhande arengueesmärkide raamistik tunnustaks ja rakendaks õigust kõrgeimatele võimalikele tervisenormidele, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervisele normidele ja õigustele kui inimese põhiõigustele ning sisaldaks eesmarke juurdepääsu kohta kvaliteetsetele, taskukohastele, kättesaadavatele, vastuvõetavatele tervisteenustele, hooldusele ja informatsioonile kogu elu jooksul; on seisukohal, et see peaks hõlmama juurdepääsu rasestumisvastastele vahenditele, eriti vallaliste ja noorte naiste jaoks; ohtlike abortide, HIVi ja sugulisel teel levivate infektsioonide ja soolise vägivalla ennetamist, toetust ja ravi; sünnituseelset ja sünnitusjärgset hooldust ja teenindust ning konfidentsiaalseid ja kergesti juurdepääsetavaid noortesõbralikke teenuseid;
8. nõuab, et 2015. aasta järgsete aastatuhande arengueesmärkide raamistikuga võideldakse igasuguse naistevastase vägivalla ning naistele ja tütarlastele kahjulike traditsioonide vastu: ahistamine, vägistamine ja seksuaalne väärkohtlemine, prostitutsioon, orjus, eksploateerimine, naiste mõrvad, naiste suguelundite moonutamine, sundabielud, koduvägivald jne; rõhutab, et naiste õiguste, sealhulgas nende seksuaal- ja reproduktiivõiguste toetamine ning nende inimväärikuse austamine on oluline soolise vägivalla ennetamisel ja selle vastu võitlemisel, pakkudes kaitset ning asjakohast nõustamist ohvritele ning tagades, et kurjategijaid karistatakse; kutsub komisjoni üles

võtma selliste kuritegude toimepanijate karistamatuse vastu võitlemise oma arenguabi poliitika prioriteetide hulka; nõuab, et tulevaste aastatuhande arengueesmärkide määratlemisel pööratakse tähelepanu konkreetsele eesmärgile võidelda igat liiki naistevastase vägivalla vastu, lisades konkreetse eesmärgina naiste ja tütarlaste vastase vägivalla kaotamise;

9. rõhutab vajadust jätkuvalt hukka mõista ja karistada naiste suguelundite moonutamise, aukuritegude, sundabielu, alaealiste sundabielu ja igasuguse vägivalla, eriti koduvägivalla eest, mida pannakse toime usu nimel;
10. kutsub ÜROd üles 2015. aasta järgses raamistikus keskenduma koostoimele seksuaal- ja reproduktiivtervise alaste õigustega arvestamise ja aastatuhande muude arengueesmärkide (nagu tüdrukute hariduse ja naiste mõjuvõimu) saavutamise vahel, edendades seeläbi juurdepääsu pereplaneerimise teenustele, seda eriti maapiirkondades;
11. nõuab, et 2015. aasta järgne aastatuhande arengueesmärkide raamistik peab tagama osaleva lähenemisviisi ja jõulise vastutusraamistiku, mis põhineb inimõigustel, võrdõiguslikkusel ja õigluse põhimõtetel, kehtestades meetmed ja mehhanisme, et jälgida inimõigustealaste kohustuste eest võetud poliitilist, programmilist ja rahalist vastutust;
12. nõuab kiiremaid globaalseid meetmeid, et vähendada emade, vastsündinute ja laste suremust ning kinnitab, kui oluline on üldine juurdepääs reproduktiivtervishoiule;
13. nõuab jätkuvat toetust teadusuuringutele tõhusamate ja jätkusuutlikumate ennetus- ja raviprogrammide väljatöötamiseks, kaasa arvatud teadus- ja arendustegevusele tõhusa arstliku sekkumise, sealhulgas vaktsiinide, ravimite ja diagnostika vallas;
14. nõuab, et 2015. aasta järgne aastatuhande arengueesmärkide raamistik peab täielikult kaasama naisühendused uute aastatuhande arengueesmärkide sisu määratlemisse ja kujundamisse ning rakendamisse vastavalt nende ootustele ja kogemustele;
15. märgib, et naised mängivad toitumises ja toiduainetega kindlustatuses olulist rolli, olles vastutavad 80% põllumajanduse eest Aafrikas, kuigi nad ei saa peaaegu kunagi olla selle maa omanikud, mida nad harivad; rõhutab, et sarnaselt sõltub näljahäda kaotamine abist väiketalunikele, et nad saaksid toota enda ja oma pere jaoks piisavalt toitu; juhib tähelepanu sellele, et enamik väiketalunikke on naised; nõuab sootundliku lähenemisviisi integreerimist toiduga kindlustatuse kavandamise kõikidesse elementidesse; rõhutab vajadust vältida ja ravida alatoitlust tõenditel põhineva sekkumisega eelistades rasedaid ja väikelapsi;
16. nõuab tungivalt, et ÜRO lähtuks 2015. aasta järgsete aastatuhande arengueesmärkide hindamisel inimõigustest ja tagaks, et naiste õiguste kaitseks on kehtestatud juriidilised ja täitemeetmed, ilma igasuguse diskrimineerimise, sunni või vägivallata mis tahes põhjusel, sõltumata vanusest, soost, rassist, rahvusest, kultuurist, religioonist, perekonnaseisust, puudest, HIV staatuses, rahvuslikust päritolust, rändestaatuses, keeleoskusest, seksuaalsest sättumusest, soolisest identiteedist või muudest teguritest ja staatuses vajalike õigusaktide kaudu; on arvamusel, et tuleb kaotada igasugused juriidilised, poliitilised, reguleerivad piirangud ning karistused, näiteks keelu rasedatel neidudel koolis käia;

17. rõhutab vajadust tagada kvaliteetne põhiharidus vähemusrahvustele, eriti maapiirkondades, konfliktidest mõjutatud piirkondades, puuetega lastele ja lapstööliste;
18. nõuab täiendavate jõupingutuste tegemist, et jätkata soolise mõõtme integreerimist kõikidesse välisabi poliitikavaldkondadesse ja programmidesse, sealhulgas kõrvaldades diskrimineerimise ja naistevastase vägivalla; nõuab soolise võrdõiguslikkuse strateegiate rahastamist, sealhulgas kohalike naisorganisatsioonide rahastamist, mis keskenduvad igas arenguabi agentuuris naiste ja tüdrukute õpetamisele;
19. nõuab täiendavat uurimistööd seoste kohta lapsporno ja täiskasvanute pornograafia vahel, selle mõju kohta tüdrukutele, naistele, poistele ja meestele, samuti suhte kohta pornograafia ja seksuaalse vägivalla vahel, ning võtta konkreetseid meetmeid, et võidelda nende nähtuste vastu;
20. nõuab tungivalt, et kõik riigid ratifitseeriks soolise võrdõiguslikkuse edendamise eesmärgil ÜRO konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta;
21. rõhutab vajadust töötada välja ja rakendada terviseprogramme, et tugevdada tervishoiusüsteeme, võttes arvesse asjaolu, et ülemaailmne majanduskriis on aeglustanud edasiminekut HIV/AIDSi, tuberkuloosi, malaaria ning tähelepanuta jäetud troopiliste haiguste alaste uurimuste vallas;
22. rõhutab emade tervise parandamise eesmärgi tähtsust emade suremuse vähendamise jaoks ja üldise juurdepääsu saavutamiseks seksuaal- ja reproduktiivtervise teenustele ja pereplaneerimisele; rõhutab hariduse ja teadlikkuse tõstmise tähtsust seksuaal- ja reproduktiivtervise valdkonnas, mis on naiste tervishoiu tegevuskava lahutamatu osa;
23. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles, pidades silmas soolise võrdõiguslikkusega ja soo alusel mittediskrimineerimisega seotud eesmärkide valdkondadevahelist iseloomu, suurendama nendele eesmärkidele suunatud programmide arenguabitoetusi, et tagada soolise mõõtmega arvestamine kõigis arenguabi kavandamise etappides (kindlaksmääramine, väljatöötamine, teostamine ja hindamine);
24. rõhutab soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise tähtsust kõikide aastatuhande arengueesmärkide kujunemisele ja saavutamisele; rõhutab, et eriprogrammid naiste mõjuvõimu, nende sotsiaalse ja majandusliku iseseisvuse suurendamiseks ja mittediskrimineerimiseks on vajalikud, et tagada sooline võrdõiguslikkus ja täita aastatuhande arengueesmärgid;
25. kordab tungivalt seisukohta, mida ta on avaldatud ka teistes resolutsioonides, et vastavalt rahvusvahelise rahvastiku- ja arengukonverentsi tegevuskavale peab pereplaneerimise programmide eesmärk olema võimaldada abielupaaridel ja üksikisikutel võtta vastu vabasid, vastutustundlikke ja teadlikke otsuseid raseduse kohta ja teha kättesaadavaks mitmekesiseid ohutuid, tõhusaid ja aktsepteeritavaid pereplaneerimise meetodeid, mida nad kasutavad omal vabal valikul ja ilma igasuguse sunnita; kutsub liikmesriike, Euroopa Liitu ja ÜROd kasutama seda lähenemisviisi ka 2015. aasta järgses aastatuhande arengueesmärkide raamistikus;

26. kutsub pädevaid ametiasutusi üles kehtestama 2015. aasta järgse aastatuhande arengueesmärkide strateegia rakendamisele nn pere süvalaiendamise lähenemisviisi vastavalt poliitikale, mis on määratletud ÜRO poolt vastuvõetud süsteemi poolt¹;
27. juhib tähelepanu asjaolule, et edusammud hariduse valdkonnas seoses aastatuhande arengueesmärkide (2) olnud tagasihoidlikud; märgib eriti, et rohkem tüdrukuid saavad algharidust; rõhutab, et tuleb teha suuremaid jõupingutusi selle tagamiseks, et tüdrukud lõpetaksid algkooli ja saaksid juurdepääsu kesk- ja kõrgharidusele;
28. märgib, et erilist tähelepanu tuleb pöörata mõlemast soost laste harimisele soolistes küsimustes kohe nende haridustee algusest peale, nii et järk-järgult muutuksid hoiakud ja sotsiaalsed stereotüübid ning sooline võrdõiguslikkus muutuks kõigis maailma riikides;
29. palub komisjonil ja liikmesriikidel lisada oma kahepoolsetesse lepingutesse kolmandate riikidega siduvad sätted, mis käsitlevad igat liiki diskrimineerimise keeldu seoses soo, perekonnaseisu ja vanuse ning erinevate usuliste või traditsioonilised tavade, sealhulgas suguelundite moonutamise, soopõhise tapmise, aumõrvade, röövimise ja naiste ebaseadusliku kinnipidamise, samuti sundabieludega;
30. nõuab, et 2015. aasta järgne aastatuhande arengueesmärkide raamistik peab tagama piisava rahastamise arengu, keskkonna ja vaeste hüvanguks tehtavateks kulutusteks et neid eesmärke saavutada; on endiselt seisukohal, et abiandjad peavad täitma pika perspektiivi rahalised kohustused, sealhulgas 2015. aasta järgses aastatuhande arengueesmärkide raamistikus 0,7% kogurahvatulu suunamise ametlikuks arenguabiks ning peaksid investeerima tulu kasvatamisse uuenduslikest rahastamisallikatest, samuti tegema lõpu maksudest kõrvalehoidumisele ja maksustamise vältimisele;
31. kinnitab veel kord, kui oluline on võtta arvesse olukorda, milles on naised, mitte ainult kui haavatav osa elanikkonnast, vaid ka kui arengupoliitika aktiivsed kaasaaitajad; rõhutab samuti, et naised on tõestanud oma pädevust lahendada probleeme ja konflikte ning nõuab seetõttu tungivalt, et komisjon ja kõik riigid suurendaksid naiste rolli tegevusgruppides ja tööühmades;
32. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid asuksid eelseisvatel läbirääkimistel samadele seisukohtadele ja võtaksid arvesse Euroopa Parlamendi soovitusi seoses Euroopa Liidu seisukohaga seoses 2015. aasta järgsete aastatuhande arengueesmärkide kohta;
33. nõuab tungivalt, et liikmesriigid toetaksid rahvusvahelise pere aasta 20. aastapäeva, mis saabub aastatuhande arengueesmärkide sihtaasta eel, sest see annab võimaluse arenguküsimuste suhtes integreeritud ja tervikliku lähenemisviisi osana pöörata tähelepanu uuesti perekonna rollile;
34. rõhutab, et edusammude puudumine aastatuhande arengueesmärkide osas, mis on seotud naiste seisundiga, ei ole põhjustatud ainult rahalistest või tehnilistest takistustest, vaid ennekõike vähesest poliitilisest tahtest;
35. nõuab tungivalt, et ELi humanitaarabi andmine, mis aitab kaasa aastatuhande

¹ ÜRO Inimõiguste Nõukogu resolutsioon 12/21 ja muud sellega seotud resolutsioonid.

arengueesmärkide saavutamisele, tuleb teha tegelikult sõltumatuks piirangutest, mille on humanitaarabile kehtestanud USA või muud rahastajad, eelkõige tagades juurdepääsu abordile naistele ja tüdrukutele, kes on relvastatud konfliktide käigus langenud vägistamise ohvriks.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	20.3.2013
Lõpphääletuse tulemus	+: 25 -: 0 0: 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Edit Bauer, Marije Cornelissen, Edite Estrela, Iratxe García Pérez, Mikael Gustafsson, Lívia Járóka, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Silvana Koch-Mehrin, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Astrid Lulling, Norica Nicolai, Angelika Niebler, Siiri Oviir, Antonyia Parvanova, Raül Romeva i Rueda, Marc Tarabella, Britta Thomsen, Anna Záborská, Inês Cristina Zuber
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Minodora Cliveti, Silvia Costa, Anne Delvaux, Mariya Gabriel, Mojca Kleva Kekuš, Katarína Neved'álová, Angelika Werthmann